

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 777)

Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair 20.6.2001 Tarihli ve 4685 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/888)

Not : Kanun, Başkanlıkça, Anayasa ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına havale edilmiştir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

B.01.0.KKB.01

KAN.KAR.:39-18/A-2-2001-492

6.7.2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 21.6.2001 günlü, A.01.0.GNS.0.10.00.02-10377/25411 sayılı yazınız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce 20.6.2001 gününde kabul edilen, 4685 sayılı "Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" incelenmiştir :

1. 4685 sayılı Yasada, tütün ve tütün mamullerinin üretimi, iç ve dış alımı ve satımı konularında, sektörü düzenleyen ve denetleyen bağımsız bir Kurum'a yer verilmekte; 1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Yasası yürürlükten kaldırılarak tütün üretiminde coğrafi sınırlama sona erdirilmekte; tütünün fiyatlandırılması, alımı, satımı ve dış satımı ile tütün ürünlerinin üretimi, fiyatlandırılması, satışı gibi konularda sektör tümüyle serbest rekabete açılmaktadır.

Yasada, tütün ve tütün ürünlerinin dışalımının sabitleştirilmesi sonrasında yerli üreticilerin ve geçimini tütün tarımıyla sağlayan çiftçilerin sorunlarını çözümlenecek herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Yasanın, 6 ncı maddesinde, üretici tütünlerinin, sözleşme esasının yanısıra açık artırma merkezlerinde, açık artırma yöntemi uygulanarak alınıp satılacağı öngörülmüş; ancak, sözleşmeye bağlanamadığı için üreticinin açık artırma yöntemiyle satışa çıkardığı tütünlerini, alıcı bulunamaması durumunda nasıl değerlendireceğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Böyle bir durumda,

tütün üretiminden çekilmek zorunda kalacak olan üreticilerin tütün tarımından vazgeçmeleri olasılığının yüksek olmasına karşın, Yasada, üretimin sürdürülmesi ve üreticilerin gelir kayıplarını giderme yöntem ve ilkeleri gösterilmemiştir.

Tütün yerine başka bir ürüne yönelinmesi, gerek arazinin toprak yapısının elverişsiz olması gerekse iklim özellikleri gibi nedenlerle kolayca ve kısa sürede gerçekleştirilebilecek bir çözüm olmadığına göre, Yasanın belirtilen konulardaki düzenleme eksiğinin büyük sosyal sorunlara yol açması kaçınılmazdır.

Açık artırma yöntemiyle tütün satışının güçlüğü ve tütünün yurt içinden alınma zorluğunun bulunmaması, üreticinin, özellikle fiyat yönünden piyasada etkinlik gösteren sınırlı sayıdaki kişi ve kuruluşların tek yanlı saptadığı koşullara mahkûm edilmesi sonucunu doğuracaktır. Sosyal huzursuzlukların ve kimi üreticilerin üretimden çekilmelerinin bir başka nedenini oluşturacağı açık bulunan bu durumları önlemek için Yasada herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Anayasanın 176 ncı maddesinde, Anayasanın dayandığı temel görüş ve ilkelere yer verilen başlangıç bölümünün, Anayasa metnine dahil olduğu belirtilmiş; maddenin gerekçesinde de, başlangıçtaki temel görüş ve ilkelerin, Anayasanın diğer kurallarıyla eşdeğer olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca Anayasanın 2 nci maddesindeki, Türkiye Cumhuriyeti'nin başlangıçta yer verilen temel ilkelere dayanan bir Devlet olduğu belirlenmesi, başlangıç kısmındaki temel ilkeleri cumhuriyetin nitelikleriyle özdeşleştirmiştir.

İçerdiği temel görüş ve ilkeler yönünden Anayasanın diğer kurallarıyla eşdeğer olan Anayasanın başlangıç bölümünün beşinci paragrafında, hiçbir düşünce ve görüşün Türk ulusal çıkarları karşısında korunma göremeyeceği belirtilerek, ulusal çıkarların herşeyin üzerinde tutulması gerektiği vurgulanmıştır.

Ayrıca, Anayasanın 2 nci maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin nitelikleri belirlenirken, toplumun huzuru, ulusal dayanışma ve adalet anlayışı içinde insan haklarına saygılı olunacağına yer verilerek toplumun çıkarlarına öncelik tanınmış; 5 inci maddesinde de, bireylerle toplumun gönenç, huzur ve mutluluğunu sağlamak Devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır.

Öte yandan, Anayasanın yine 2 nci maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Sosyal hukuk devleti, Anayasa Mahkemesinin birçok kararında da vurgulandığı gibi, insan hak ve özgürlüklerine saygı gösteren, bireyin gönenç ve huzurunu gerçekleştirip güvenceye alan, birey ve toplum arasında denge kuran, emek ve sermaye ilişkilerini dengeli olarak düzenleyen, özel girişimcinin güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayan, çalışanların insanca yaşamasını ve çalışma yaşamının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, ekonomik ve mali önlemleri alarak çalışanları koruyan, işsizliği önleyici ve ulusal gelirin adaletli biçimde dağılmasını sağlayıcı önlemleri alan, adaletli bir hukuk düzeni kuran ve bunu sürdürmekle kendini yükümlü sayan bir Devlettir.

Sosyal Devlet ilkesi, sosyal sorunlar ve huzursuzlukların yaşanmaması için yerli tütün üreticilerinin, geçimini tütün tarımıyla sağlayan ailelerin gelir kayıplarının hangi yöntemle giderileceğinin ve tütün üretiminin nasıl sürdürüleceğinin yasada düzenlenmesini zorunlu kılmaktadır.

2. 4685 sayılı Yasanın tüm kurallarının birlikte değerlendirilmesinden, tütün sektörünün tümüyle serbest rekabete açıldığı anlaşılmaktadır.

Anayasanın 45 inci maddesinde, Devletin tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak amacıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştıracağı; bitkisel ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesi ve gerçek değerinin üreticinin eline geçmesi için gereken önlemleri alacağı belirtilmiştir.

Ayrıca, Anayasanın 166 ncı maddesinde, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini planlamak Devletin görevleri arasında sayılmıştır.

Sosyal Devlet ilkesi ve yukarıda yer verilen anayasal kurallar karşısında, tütün üretiminin düzenlenmesi, tütün kalitesinin iyileştirilmesi, Türk tütününün niteliğinin ve türünün korunması, tütün ekimi yapıma yöntemleri, tütün satış sözleşmelerinden doğacak uyuşmazlıkların çözüm yolları, tütün satış merkezlerinin kurulacağı yerleri, satılmayan tütünün korunma yöntemleri, yaprak tütün ticareti yapacaklarda aranacak koşullar, yaprak tütünlerin işlenmesi yöntemleri gibi konuların Yasada düzenlenmemesi önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir.

3. 4685 sayılı Yasanın 6 ncı maddesinin yedinci fıkrasında, Türkiye’de, marka bazında sigara için yıllık en az iki milyar adet, diğer tütün ürünleri için yıllık en az onbeş ton üreticilerin, aynı marka tütün ürününden serbestçe dışalım yapabilecekleri, fiyatlandırabilecekleri ve satabilecekleri; bu fıkra da belirtilen üretim tutarlarına ilişkin koşulları yerine getirmeyenlerce yapılacak sigara ve diğer tütün ürünlerinin dışalımına, fiyatının belirlenmesine ve yurt içinde pazarlanmasına ilişkin yöntem ve ilkelerin, Kurumun önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca belirleneceği kurala bağlanmıştır.

Görüldüğü gibi fıkra da, her türlü tütün ürünlerinin dışalım hakkı, Türkiye’de üretim kuruluşu olan ve belli tutarda sigara ve diğer tütün ürünlerini üreticilerin yanında üretim kuruluşu olmayan ve dolayısıyla sigara ve diğer tütün ürünlerini yurt içinde üretmeyenlere de tanınmaktadır.

Sigara ve diğer tütün ürünlerinin dışalımına ilişkin bu geniş serbestinin, üreticiler yönünden herhangi bir önlem alınmadan ve geçiş süreci tanınmadan kabul edilmesi, yerli sigara ve tütün üreticilerinin üretim etkinliklerini tümüyle durdurmalarına yol açabilecek niteliktedir.

Ayrıca, sigara üretiminin temel girdisi olan tütünün dışalımında, yerli üreticilerin fon ve vergiler nedeniyle karşılaştıkları yüksek maliyet dikkate alınmadan sigarada serbest dışalımı geçilmesi, belirtilen olumsuz etmenler nedeniyle yabancı markalı sigaraların Türkiye’de üretilmesinin gerekçesini ortadan kaldırmakta ve içpazarı böylece tümüyle yabancı sigara tekeline açılmış olmaktadır.

Anayasanın 45 inci maddesinde, Devlete verilen, tarımsal üretim planlamasına uygun olarak bitkisel üretimi artırmak amacıyla tarımla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırma görevi ile sigara ve tütün üreticilerinin üretim etkinliklerinin tümüyle durdurulmasına neden olacak yasal düzenlemeleri bağdaştırmak olanaksızdır.

Öte yandan, Anayasanın 167 ncı maddesinde, Devletin, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici önlemleri alacağı, piyasalarda eylemli ya da anlaşma sonucu doğacak tekelleşmeyi ve kartelleşmeyi önleyeceği kurala bağlanmıştır. Yasanın, içpazarı yabancı sigara tekeline açacak nitelikteki düzenlemesi, Anayasanın bu maddeyle de bağdaşmamaktadır.

4. 4685 sayılı Yasanın geçici 1 inci maddesinin (B) fıkrasında, Bakanlar Kurulunca 2000 ve 2001 yılı ürünü tütünlerin Devlet nam ve hesabına alımında bulunmak üzere bir kamu kuruluşunun görevlendirileceği, bu kapsamdaki alımların giderleri ile finansmanının bütçeden ayrılacak ödenekle sağlanacağı; 2002 ve izleyen yıllar tütün ürünü için destekleme alımı yapılmayacağı belirtilmiştir.

Bu fıkra kuralı ve Yasanın genel düzenlemesinden, 2002 yılından başlayarak tütünde destekleme alımının kaldırıldığı anlaşılmaktadır.

Oysa, kimi Avrupa Birliği ülkeleri ile Amerika Birleşik Devletleri'nin, için özellikle sosyo-ekonomik boyutunu gözönünde tutarak ekonomik yönden geri kalmış üreticilere ve özellikle toprak yapısı gereken verimlilikte olmayan bölgelerdeki tütün ekicilerine bütçeden ödeme yaparak destek verdikleri bilinmektedir.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile ilgili olarak kurulan "Tütün ve Tütün Mamulleri Sanayii Özel İhtisas Komisyonu" raporunda da, "Avrupa Birliği ülkelerinde 1998-1999 yılları itibarıyla, 110 bin kadar üretici, 135 bin hektar kadar arazide, yılda 345 bin ton kadar tütün üretmektedir. Bu tütünler içinde 75-100 bin ton kadarı oriental tip olup Yunanistan'da yetiştirilmektedir. Oriental tütünler piyasada ortalama 1.09 ile 2.9 Eur/Kg birim fiyatla üreticiler tarafından işleyici firmalara satılmaktadır. Aynı tütünlere Avrupa Birliği ayrıca 2.5 ile 4.1 Eur/Kg destekleme primi ödemektedir. Sonuç olarak Yunanistan'daki tütün üreticisinin eline, tütün çeşitlerine göre ortalama 3.6 ile 6.9 Eur/Kg arası bir fiyat geçmektedir" denilerek, Avrupa Birliğindeki destekleme alımı uygulamasına değinilmektedir.

Bu durumda, yasakoyucunun tütün üreticilerine ilişkin söz konusu ekonomik yaklaşımının, üretimin sürdürülmesi ve üreticinin rekabet gücü yönünden sosyal bir sorun yaratacağı açıktır.

Her ne kadar, Yasanın 7 nci maddesinde, "Tarımsal destekleme politikaları çerçevesinde doğrudan bütçeden veya uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynaklardan, doğrudan ve/veya dolaylı olarak yapılacak her türlü ödemelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir" kuralına yer verilmekte ise de, kamu maliyesinin durumu ve Anayasanın yukarıda yer verilen ilke ve kuralları göz önünde bulundurulduğunda, tütün üreticilerinin gelir kayıplarını giderme yönünden daha somut düzenlemelere gereksinim olduğu ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak, yukarıda yer verilen Anayasa kuralları ve ilkeleri çerçevesinde, Türk tarımının geliştirilmesinin, Türk üreticisinin yabancı kaynaklı tarım ürünleri karşısında korunmasının ve desteklenmesinin, yalnızca ekonomik gerekçeler ve malî politikalar kapsamında ele alınmaması; yapılacak düzenlemelerin, Devletin, tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini planlamak, tarımsal üretim planlaması ilkesine uygun olarak bitkisel üretimi artırmak amacıyla tarımla uğraşanların işletme araç ve gereçleri ile diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırmak görevleri ve sosyal devlet ilkesi ile de uyumunu gerektirdiği değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda, tütün üretiminin ve bu üretim sonunda elde edilen ürünün değerlendirilmesine ilişkin yasal düzenlemelerin, üreticiyi koruyan, üretimin sürdürülmesini ve tarımın geliştirilmesini sağlayan kuralları içermesi Anayasadan kaynaklanan bir zorunluluktur.

Getirilen düzenlemelerin tütün üretimini yok edici ve sigara pazarını tümüyle dışarıya dayandırıcı sonuçlar doğurması nedeniyle TEKEL'in elindeki fabrika ve işletmelerin gerçek değerlerinin çok altında satılma olasılığı ise ayrı bir sorun olarak görülmektedir.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle, kamu yararına, hukuka ve anayasal ilkelere uygun düşmeyen 4685 sayılı "Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden

Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü maddeleri uyarınca, yayımlanması uygun görülmeyerek, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nce bir daha görüşölmek üzere ekte geri gönderilmiştir.

Ahmet Necdet Sezer
Cumhurbaşkanı

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

23.11.2001

Esas No. : 1/888

Karar No. : 75

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisince görüşölmek üzere kabul edilen ve onaylanmak üzere 21.6.2001 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Yüce Makamına sunulan 20.6.2001 tarihli ve 4685 sayılı “Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, Sayın Cumhurbaşkanınca Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü maddeleri uyarınca bir defa daha görüşölmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına geri gönderilmiş ve Başkanlıkça, 17.9.2001 tarihinde gerekçeli geri gönderme tezkeresi ile birlikte Komisyonumuza havale edilmiştir.

Bu defa, Komisyonumuzun 22.11.2001 tarihinde yaptığı 16 ncı Birleşimde anılan Kanun ile geri gönderme tezkeresi, Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Yılmaz Karakoyunlu ile Maliye Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Özelleştirme İdaresci Başkanlığı ve Tekel Genel Müdürlüğü temsilcilerinin de katılımlarıyla incelenip görüşölmüştür.

Cumhurbaşkanlığının geri gönderme Tezkeresinde;

• 4685 sayılı Kanun, tüm hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde, tütün sektörünün tümüyle serbest rekabete açıldığına anlaşıldığı,

• Tütün ve tütün ürünlerinin dışalımının serbestleştirilmesi sonrasında yerli üreticilerin ve geçimini tütün tarımıyla sağlayan çiftçilerin sorunlarının çözümlenmesine yönelik düzenlemelere 4685 sayılı Kanunda yer verilmediği,

• Kanunun 6 ncı maddesinde; üreticilerin tütünlerinin sözleşme esasında, açık artırma merkezlerinde, açık artırma yöntemi uygulanarak alınıp satılmasının öngörüldüğü, ancak sözleşmeye bağlanmadığı için üreticinin açık artırma yoluyla satışa çıkardığı tütünlerini, alıcı bulamaması durumunda nasıl değerlendirileceği konusunda bir düzenlemeye yer verilmediği, böyle bir durumda üreticilerin tütün tarımından vazgeçmeleri olasılığının yüksek olmasına karşın, üretimin sürdürölmeye ve üreticilerin gelir kayıplarının giderilmesine ilişkin yöntem ve ilkelerin gösterilmediği,

• Her türlü tütün ürünlerinin dışalım hakkının, Türkiye’de üretim kuruluşu olan ve belli tutarda sigara ve diğer tütün ürünlerini üreticilerle birlikte üretim kuruluşu olmayanlara da tanınmasının, üreticiler açısından herhangi bir önlem alınmadan ve geçiş süreci tanınmadan kabul edilmesinin, yerli sigara ve tütün üreticilerinin üretim etkinliklerini tümüyle durdurmalarına yol açabileceği,

• Ayrıca, yerli üreticilerin fon ve vergiler nedeniyle karşılaştıkları yüksek maliyet dikkate alınmadan, sigarada serbest dışarıya geçilmesinin, yerli üreticilerin rekabet gücünü ortadan kaldıracacağı ve iç pazarın tümtüyle yabancı sigara tekeline açılmasına neden olacağı,

• Anılan Kanunun geçici 1 inci maddesinin (B) fıkrasında, 2002 ve izleyen yıllarda tütün ürünü için destekleme alımı yapılmayacağına hükme bağlandığı, bu hüküm ve Kanunun genel düzenlenmesinden 2002 yılından başlayarak tütünde destekleme alımının kaldırıldığına anlaşıldığı, oysa Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletlerinde ekonomik yönden geri kalmış üreticilere ve özellikle toprak yapısı gereken verimlilikte olmayan bölgelerdeki tütün ekicilerine işin sosyo-ekonomik boyutunu dikkate alarak bütçeden ödenek ayrılarak destek sağlandığı, her ne kadar, Kanunun 7 nci maddesinde tarımsal desteklemenin usul ve esaslarını belirleme konusunda Bakanlar Kuruluna yetki tanımakla birlikte, tütün üreticilerinin gelir kayıplarını giderme yönünden Kanununda daha somut düzenlemelere gerek olduğu,

• Sonuç olarak;

– Anayasanın başlangıç ilkeleri ve hükümleri ile 2 nci, 45 inci, 166 ncı ve 167 nci maddeleri ile Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında belirtilen konular çerçevesinde; Tütün üretiminin düzenlenmesine, tütün kalitesinin iyileştirilmesine, Türk tütününün niteliğinin ve türünün korunmasına, tütün ekimi yapılma yöntemlerine, tütün satış sözleşmelerinden doğacak uyuşmazlıkların çözüm yollarına, tütün satış merkezlerinin kurulacağı yerlerin belirlenmesine, satılmayan tütünün korunma yöntemlerine, yaprak tütün ticareti yapacaklarda aranacak koşullara, yaprak tütünlerin işlenmesi yöntemlerine Kanunda yer verilmemesinin bir eksiklik olduğu,

– Kanunun, yalnızca ekonomik gerekçeler ve malî politikalar kapsamında ele alınmadan, Devletin; tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini planlamak, tarımsal üretim planlaması ilkesine uygun olarak bitkisel üretimi artırmak amacıyla tarımla uğraşanların işletme araç ve gereçleri ile diğer girdilerin sağlanmasını kolaylaştırmak görevleri ve sosyal devlet ilkesi doğrultusunda yeniden değerlendirilmesi gerektiği,

– Devletin, tütün üretiminin ve bu üretim sonunda elde edilen ürünün değerlendirilmesine ilişkin yasal düzenlemelerin, üreticiyi koruyan, üretimin sürdürülmesi ve tarımın geliştirilmesini sağlayan kuralları düzenlemesinin Anayasadan kaynaklanan bir zorunluluk olduğu,

şeklindeki görüş, eleştiri ve değerlendirmeler sonucunda kamu yararına, hukuka ve Anayasal ilkelere uygun düşmediği gerekçesi ile 4685 sayılı Kanun, bir defa daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine iade edilmiştir.

Komisyonumuzda, Kanun ve Geri Gönderme Tezkeresinin tümtü üzerinde yapılan görüşmelerde;

– 4685 sayılı Kanunla, tütün ve alkollü içki üretimi, dağıtımı, satımı ve ithali ile ilgili düzenlemeleri ve denetlemeyi yapmak üzere idarî ve malî özerkliğe haiz bir kurulun oluşturulduğu,

– Kanun ile; tütün ve tütün mamullerinin üretimi ile dış alım ve satımının serbest rekabete açıldığı, Avrupa Birliği ile tam üyelik süreci dikkate alındığında sözkonusu düzenlemenin olumlu bir gelişme olarak değerlendirildiği,

– Komisyonumuzun, sözkonusu Kanunu Cumhurbaşkanının geri gönderme tezkeresinde belirttiği gerekçeler doğrultusunda, özellikle tütün üreticilerinin haksız rekabete karşı korunmasına yönelik tedbirleri kapsayacak şekilde yeniden değerlendirmesi gerektiği,

– Tütün ekilen arazilerin coğrafi şartlardan dolayı alternatif ürün ekimine müsait olmadığı, bu nedenle Kanunda, tütün üreticilerine bir geçiş dönemi içerisinde gelir kayıplarını gidermeye yönelik

tedbirlere yer verilmemesinin, kamu yararı ve Anayasanın hükümleri dikkate alındığında bir eksiklik olarak değerlendirildiği,

– Sözkonusu Kanun ile iç piyasanın yabancı tütün tekellerinin insafına terkedildiği yönündeki mülahazaların doğru olmadığı, zira 15 yıldır sigara ithalatının belli kurallar çerçevesinde serbest olduğu,

– Yerli tütün üreticilerinin haksız rekabete karşı korunması amacıyla, başta Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere Dünyadaki tütün üreticilerine sağlanan desteklemelerin benzeri bir destekleme sisteminin kurulması gerektiği, bu sistemin oluşturulmasından sonra iç piyasanın serbest rekabete açılmasının daha doğru bir yaklaşım olacağı,

– Kanunun sosyal yönü de dikkate alınarak, tütün ekimi yapılan yörelerde ikame ürüne yönelmesi amacıyla gerekli alt yapı çalışmalarına öncelik verilmesi gerektiği,

– Tütünün kullanım alanı dikkate alındığında alıcı yönünden bir tekel durumunun söz konusu olduğu, bu nedenle tütün ticaretinde serbest piyasa şartlarının oluşmasının mümkün olmadığı,

– Küçük üreticinin korunması amacıyla Kanunda, Devletin müdahale alımı yapmasına imkân sağlayan düzenlemelere yer verilmesi gerektiği,

– Kanunların Kalkınma Planlarına uygun olarak çıkarılmasının Anayasal bir zorunluluk olduğu, bu nedenle 4685 sayılı Kanunun, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planına uygun olarak, tütün üreticisinin desteklenmesine yönelik mekanizmaları kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesinin bir zorunluluk olduğu,

– Tarım ürünlerinin değerlendirilmesinde gerekli alt yapısı hazırlanarak sözleşme sisteminin, tüm tarım ürünlerini kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmasının ideal bir yaklaşım olduğu,

– Kanun ile tütün sektöründe serbest rekabet şartlarının oluşturulmasının öngörüldüğü, böylece tütün üretiminde kalitenin artacağı ve fiyatın daha uygun şartlarda oluşmasının sağlanacağı,

– 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ile Ülkemizde üretilen ve satılan mal ve hizmetlerin rekabetçi bir yapı içinde alınıp, satılmasının öngörüldüğü, anılan Kanunla uyumlu bir şekilde hazırlanan 4685 sayılı Kanunun tütün sektöründe serbest piyasa şartlarının oluşmasına katkı sağlayacağı,

– Tütün üretiminin ülke ihtiyacından fazla olduğu, uzun yıllardır Devletin destekleme alımı yolu ile önemli miktarda kamu kaynağını bu alana kanalize ettiği, bu açıdan bakıldığında Kanunun tütünde fazla üretimi önleyici mekanizmaları öngörmesinin olumlu karşılandığı, böylece kamu kaynaklarının daha rasyonel kullanılacağı ve tütünde kalitenin yükseleceği,

– Kanunun 7 nci maddesinde konunun sosyal boyutu dikkate alınarak, tarımsal desteklemeye ilişkin hususların düzenlendiği, böylece tütün dahil tüm tarımsal ürünlere yönelik Devlet desteğinin bir çerçeve içinde değerlendirilmesi imkânının ortaya çıktığı,

şeklindeki görüş, eleştiri ve değerlendirmeleri müteakip Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamada ise;

– Tütün ekiminin 42 il ve 86 ilçede yapıldığı, bu kadar geniş bir alanda ve çok sayıda üreticiyi ilgilendiren bir konuda Hükümetlerin her zaman gerekli hassasiyeti gösterdiği,

– Konunun sosyal boyutu dikkate alınarak, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının hazırladığı makro tarım politikası çerçevesinde tütün ekim alanlarında alternatif ürün ekilmesine yönelik çalışmaların başladığı,

– Ülkemizde 1986 yılından beri 3291 sayılı Kanun çerçevesinde tütün ve tütün mamullerinin üretimi, ithalatı ve satışı ile ekici tütünlerinin borsalarda veya yazılı sözleşme yapılarak satılabilmesine ilişkin usul ve esasların düzenlendiği, dolayısıyla 1986 yılından beri tütün ithalatının serbest olduğu, bu nedenle tütün ve tütün mamullerinin ithalatının ilk defa 4685 sayılı bu Kanunla serbest bırakıldığı yönündeki mülhazaların gerçekçi olmadığı,

– Sigara ithalatının, uygulanan tarife dışı engeller gibi vergi ve fonlardan dolayı yerli üretime göre 4 kat daha pahalı olduğu, bu itibarla iç pazarın tümüyle yabancı sigara tekeline açılmış olacağına ilişkin görüşlere katılmanın mümkün olmadığı,

– Ülkenin tütün ihtiyacının 150 bin ton civarında olduğu, bu miktarın azami olarak 180 bin ton olarak gerçekleştiği,

– 180 bin tonluk tütün üretiminin ancak 65 bin tonluk kısmının tüccar tarafından alındığı, geri kalan miktarın TEKEL tarafından değerlendirildiği,

– Tütünde temel problemin 180 bin tonun üstünde gerçekleştirilen üretimden kaynaklandığı, bu fazla üretim neticesinde 500 bin tonluk bir stokun oluştuğu, bunun TEKEL'in 2 katrilyon civarında bir görev zararı ile karşı karşıya kalmasına yol açtığı, mevcut üretim trendinin bu şekilde devam etmesi halinde bu rakamın katlanarak büyüyeceği, ülke ekonomisinin artık bu yükü kaldıramadığı,

– Dünya tütün üretiminde Türkiye'nin % 3-4'lük payı ile 4 üncü sırada bulunduğu, Dünya piyasalarında Türk tütününün şark tütünü olarak % 65 oranında bir potansiyele sahip olduğu, bu ezici rekabet neticesinde kaliteli ürünlerin % 75'inin ihraç edilebildiği,

– Sosyal hukuk devleti olmanın bir gereğinin de serbest piyasa şartlarını tam ve eksiksiz olarak sağlamak olduğu, sözkonusu Kanun ile öngörülen düzenlemelerin bu çerçevede ele alınıp değerlendirilmesinin yararlı olacağı,

– Tarımsal desteklemenin en önemli niteliğinin alternatif ürün projelerini faaliyete geçirmek olduğu, bu çerçevede ilgili Bakanlıkların katılımlarıyla tütün sektörüne yönelik destekleme projelerinin hazırlandığı,

– Kanunun 7 nci maddesinde genel bir tarımsal desteklemeye yönelik olarak Bakanlar Kuruluna yetki verildiği, böylece ilk defa tarımsal desteklemenin yasal bir dayanağının oluşturulduğu,

İfade edilmiştir.

Kanun ve Cumhurbaşkanlığının Geri Gönderme Tezkeresi üzerinde yapılan görüşmeleri müteakip, Kanunun maddeleri üzerindeki görüşmelere geçilmesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir,

Kanunun, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve Geçici 1 inci maddeleri ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 11 ve 12 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Metin Şahin</i>	<i>Hayrettin Özdemir</i>	<i>Ahmet Kabil</i>
Antalya	Ankara	Rize
Kâtip	Üye	Üye
<i>Cafer Tufan Yazıcıoğlu</i>	<i>Dengir Mir Mehmet Fırat</i>	<i>Gaffar Yakın</i>
Bartın	Adıyaman	Afyon

(Muhalefet şerhi vardır)

Üye <i>Sait Açıba</i> Afyon (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye <i>M. Zeki Sezer</i> Ankara	Üye <i>M. Güven Karahan</i> Balıkesir
Üye <i>Hüseyin Arabacı</i> Bilecik	Üye <i>Necati Yönder</i> Bingöl (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye <i>Zeki Ergezen</i> Bitlis (Muhalefet şerhim eklidir)
Üye <i>Hayati Korkmaz</i> Bursa	Üye <i>Oğuz Tezmen</i> Bursa (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye <i>M. Altan Karapaşaoğlu</i> Bursa (Muhalefet şerhim ekli)
Üye <i>Hakkı Duran</i> Çankırı	Üye <i>Aslan Polat</i> Erzurum (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye <i>Mehmet Sadri Yıldırım</i> Eskişehir (Muhalefet şerhim eklidir)
Üye <i>S. Metin Kalkan</i> Hatay (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye <i>Mehmet Dönen</i> Hatay (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye <i>Aydın Ayaydın</i> İstanbul
Üye <i>Masum Türker</i> İstanbul	Üye <i>Nesrin Nas</i> İstanbul	Üye <i>Celal Adan</i> İstanbul (Muhalefet şerhi eklidir)
Üye <i>Hasan Çalış</i> Karaman	Üye <i>Arslan Aydar</i> Kars	Üye <i>Mehmet Serdaroğlu</i> Kastamonu
Üye <i>Necdet Tekin</i> Kırklareli	Üye <i>Kemal Köse</i> Kocaeli	Üye <i>Süleyman Çelebi</i> Mardin
Üye <i>Metin Ergun</i> Muğla	Üye <i>Ş. Ramis Savaş</i> Sakarya (İmzada bulunamadı)	Üye <i>Cevat Ayhan</i> Sakarya (Muhalefet şerhi eklidir)
Üye <i>Kemal Kabataş</i> Samsun (Muhalefet şerhimiz eklidir)	Üye <i>Yaşar Topçu</i> Sinop	Üye <i>Lütfi Ceylan</i> Tokat
	Üye <i>Bekir Gündoğan</i> Tunceli	

TÜTÜN TASARISINA MUHALEFET ŞERHİMİZDİR

Türkiye Büyük Millet Meclisince 20.6.2001 gününde kabul edilen 4685 sayılı (Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün yeniden yapılanması ile tütün ve tütün mamullerinin üretimine, iç ve dış alım ve satımına, 4046 sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapılmasına dair Kanunun) Cumhurbaşkanlığımızca duyarlılık gösterilerek, Anayasamızın başlangıcında devletimizin temel ilkelerinden olan sosyal devlet ilkesine ve Anayasamızın 176 ncı maddesine bu yasanın aykırı olduğu gerekçesiyle Meclise yenide iade etmiştir.

Cumhurbaşkanımızın duyarlılığına katılıyoruz ve daha önce Plan ve Bütçe Komisyonunda bu yasa tasarısı görüşülürken yazdığımız Muhalefet Şerhi ile Cumhurbaşkanımızın yasayı Meclise iade etme gerekçeleri örtüşmektedir.

Ancak hükümetin bu gerekçeleri dikkate almayarak tasarının tekrar Cumhurbaşkanlığınca geri çevrilmesini önlemek için, virgülüne bile dokunmadan çıkartılmasını istediğini görmekteyiz. Bu nedenlerle Muhalefet Şerhimizi aynen olduğu gibi tekrarlıyoruz.

1. Türkiye’de 2000 yılı itibariyle 200-220 bin ton tütün üretilmektedir. Türkiye’de 170 bin ton sigara tüketilmekte, 110 bin ton da ihracaat yapılmaktadır ki, Türkiye’nin ihracatı 280 bin tondur.

Ülkemizde son 10 yıldır tütün yakılmaktadır. Türkiye’de tütün yakılıyor ifadesi duyumlara ve söylentilere göredir.

Türkiye’de 40 bin ton sigara ve 40 bin ton da tütün ithal edilmesi nedeni ile stok oluşmuştur. Ülkemizde sigara ve tütün ithalatı yapılmıyaydı veya yapılan ithalat kadar ihracat yapılmıyaydı stok oluşmazdı.

Dolayısıyla tütün stokumuz var, tütün yakılıyor söylemlerine katılmak mümkün değildir.

2. Ülkemizde sigara tüketimi 168 000 tondur. Bu tüketim miktarı 8.4 milyar paket sigara etmektedir.

Ortalama sigara fiyatı 1 000 000 liradan kabul edildiğinde ülkemizdeki toplam sigara pazarının değer olarak 8.4 katrilyon lira olduğu görülmektedir. Bu değer yaklaşık 6 katrilyon lirası vergidir.

Bu kesintilerden 6 katrilyonluk vergi ile beraber Savunma Sanayi Fonu, Eğitime Yardım Fonu, Sağlık Hizmetleri Fonu, Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonlarına önemli kaynaklar aktarılırken, 300 trilyon liralık tütün üretimi ile uğraşılıp bu kaynakların tümü yok edilecektir.

8.4 katrilyon liranın geri kalan 2.4 katrilyon lirası da pazarlama payıdır.

3. Bu geniş pazarda Tekel devreden çıkınca, tüketici daha pahalıya sigara tüketmek zorunda kalacaktır.

Ayrıca katkı maddeli olan ve sağlığa daha zararlı yabancı sigaralar pazara hakim olacaklardır. Dünyadaki stok fazlası tütünler ülkemize rahatlıkla girecektir.

Yasa taslağında tütün ve tütün mamulleri ithalatını kolaylaştırıcı hükümlere yer verilmiştir. Bu durum Türkiye’de tütün üretimini engelleyici ve tütün üreticisini mağdur edici ortamı hazırlayacaktır.

Tütün ve tütün üreticisini desteklemek için somut bir düzenleme yapılmamış ve bu konu Bakanlar Kurulunun inisiyatifine bırakılmıştır.

Tasarının 6 ncı maddesinde bir takım düzenlemeler yanında tütün ve sigara ithaliyle ilgili düzenlemeler getirilmiştir. Bu düzenlemeler Türkiye’de tütün üretimini kısıtlayıcı, geniş çapta ithalata imkân tanıyan hükümler olarak düzenlenmiştir.

Bir taraftan üretim ihtiyaçları kadar tütün ithalatı, diğer taraftan sigara ithalatı için en az 2 milyar adet üretim şartı ile istediği kadar sigara ithal etme imkânı getirilmiştir. Bununla da yetinilmemiş, 2 milyar üretim şartına geçici 1 inci maddenin g fıkrası ile sifra kadar indirme konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir.

Bu maddedeki sakıncaları gidermek için birincisi üretim ihtiyacının % 15 oranında Türk Tütününü kullanılması şartı ile tütün ithaline izin verilmeli, ikincisi ise sigara ithaline sifra kadar indirme yetkisi madde metninden çıkarılmalıdır.

4. Tasarının 1 inci maddesinin (e) fıkrası ile açık artırma başlangıç fiyatı son 5 yıl içinde seçilecek, 3 yılın ihrac fiyat ortalamasının % 50 eksiği olarak tarif edilmiştir. Bu çok düşük bir fiyatı öngörmektedir.

Ashında çiftçilerin ürünlerini gerçek değeri ile pazarlayabilmeleri için piyasayı bir müdahale kuruluşunun (Avrupa Birliğinde olduğu gibi) düzenlemesi gerekmektedir.

Bunu gerçekleştirebilmek için tekelin yaprak tütün işleme tesislerinin özleştirilerek muhafazası gereklidir.

Diğer taraftan bu konu ile ilgili olarak tasarının 3 üncü maddesinin son fıkrasında bu 8 oranın % 20 artırılması ayrıca öngörülmüştür. Bu düzenlemenin de madde metninden çıkarılması gerekmektedir.

5. Bu bakımdan tütün üretilen topraklara alternatif ürün teklif etmek hayal mahsulü ve aldatmacadır. Bu nedenle tütün üretiminden vazgeçtiğimiz takdirde 250 bin hektar alan tarım dışına çıkacak ve bu alanlar çölleşecektir.

6. Ülkemizde de; tütün tarımı gelenek ve göreneklere göre yapılan kalitesi için ihtisas isteyen çok uğraşı gerektiren bir tarım şekli olduğu gibi yılda 12 ay işveren, ayrıca çiftçilerin yanında Anadolu şehirlerinin varoşlarında yaşayanlara geçici istihdam sağlayan özelliği ile işsizliğe çare veren bir üretimdir.

Türkiye’de 600 bin tütün ekicisi bulunmaktadır. Yani 5 milyon kişinin geçimini ve istihdamını sağlayan tütün üretiminden vazgeçmek demek; büyükşehirilere, varoşlara göç olması ve işsizliğin artması demektir ki, bu da ülkemizin sosyal yapısından katmerleşerek sorunlar yaratacaktır.

AB’nin düzenlediği ekteki raporun “İptal Edilen Senaryolar” başlığı altında da belirtildiği gibi sektörün emek yoğun olup, 200 bin kişiye iş sağlaması nedeniyle üretimden vazgeçilemeyeceği belirtilmektedir.

Kırsaldaki nüfusun azalmaması için tütün üreticilerine Avrupalılarca, tütün mahsulünden elde ettiği gelirin % 80’inden fazlası prim olarak verilmektedir.

Düşük kaliteli toprakta yetiştiği için bu ürüne karşı ekonomik açıdan mümkün bir tarımsal alternatif bulunmamaktadır.

Bu düşünce ile Avrupalılar, insanları tarım alanında kalmaya teşvik ederek, tütün üretmeye verilen destek yaşayabilir bir kırsal dokunun temelini oluşturmakta ve bölgelerin ayakta kalmasına yardımcı endüstriyel faaliyeti üretmektedir.

7. Dünyanın en kaliteli tütününü Türkiye’de üretilmektedir. Avrupa’nın tütününü düşük kalitelidir ve bu tütünleri yaşam gücü düşük olan ülkelerin sigaralarında kullanılmaktadır.

Bu demek oluyor ki, yeni yasa ile, hiçbir kayda tâbi olmadan belli miktarda sigara üreten ve Bakanlar Kurulu kararıyla ithalat izni alan çok uluslu sigara üreticilerinin diğer ülkelerde stoklanmış, içinde bulunan ilâç kalıntıları ve depolama sürecinde oluşan sağlığa zararlı maddeler nedeni ile insan sağlığına zararlı diye ABD ve AB’de sigara üretiminde yasaklanmış olan tütünler ülkemize

getirilerek Türkiye’de üretilen sigaralarda kullanılacak ve tüketicinin de sağlığı önemli ölçüde etkilenecektir.

Bunun sonucunda tütüne yapılan desteklemenin çok daha üstünde bir para, düşük kaliteli ve insan sağlığını tehdit eden tütünlerden üretilen sigaralar nedeniyle tüketicilerin yakalanacağı hastalıklara ödenecek tazminatlara gidecektir.

8. Güneydoğu illerimizde tütünün geniş yapraklı ve damarı olması nedeniyle belli dönemlerde sorun olmuşsa da uygulanan kota sistemi ve Diyarbakır’da kurulan sap damarları ayıran fabrika sayesinde bu bölge tütünü de diğer tütünler gibi sigara harmanında kullanılabilir standarda kavuşturulmuştur.

Böylece Güneydoğulunun göçü önlenmiş, Güneydoğu insanı marjinal görüşlü devlet düşmanlarının kaynağı olmaktan kurtarılmıştır.

9. Türkiye’de üretilen ürünlerin nihai tüketim maddeleri içinde oranı Avrupalıların da dediği gibi ihmal edilebilir bir rakamdır. Bir paket sigara içinde 30 bin TL.’lik tütün, 30 bin TL.’lik de işçilik maliyeti bulunmaktadır.

Gerek işçiliğin, gerekse tütün fiyatının 1,5 milyon TL.’ye satılan sigara maliyeti içerisinde önemli ölçüde etkisi yoktur.

10. ABD Merkez Bankası üst kurulu sektör temsilcilerinden oluşmaktadır. Bizde ise sektör temsilcileri yerine bu ürünü işleyip para kazanan kişiler ve onlara hizmet eden kişiler tarafından oluşmaktadır.

Tütün piyasasını düzenleme, tütün ile tütün mamulleri ile ilgili iç ve dış ticaret politikalarını ve diğer hususları belirlemek üzere kurulan ve bu konuda geniş yetkiler tanınan Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulunda ticaret ve sanayî sektörünün temsil edilmesi öngörüldüğü halde üretici kesimi temsilen TZOB’ye yer verilmemesi gelecekte bu yasanın yaratacağı olumsuz sonuçları daha da ağırlaştırıcı bir düzenleme olarak değerlendirilmektedir.

Tasarıda birçok sakıncalı düzenleme bulunmaktadır. Ancak gelecekte bu düzenlemelerin en azından üretici açısından sakıncalarını asgariye indirebilmek için, Yasa Tasarısının 2 nci maddesinde öngörülen Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulunda bütün çiftçileri temsil etmek üzere TZOB’ye yer verilmesi gerekli görülmektedir.

Devlet zarar ettiriyor derken, Türk tütüncülüğü, devletle birlikte çok uluslu şirketler ve partiler tarafından oluşturulan üst kurul tarafından yönetilecektir.

11. Ne üretimin düzenlenmesi öngörülmüş, ne de piyasada küçük tütün üreticilerinin kendilerini tüccar ve sanayî karşısında koruyabilmelerini sağlayıcı tedbirler bu tasarıda öngörülmüştür.

Tasarı bu şekilde yasalarsa, Türk Tütünü ve tütün üreticisi kendi kaderine terk edilmiş olacak, tamamen tasfiye olarak başka alternatifi de bulunmayan üreticiler işsiz, gelirsiz ve geçinemeyen halde sosyal problemler olarak hükümetlerin karşısında duracaktır.

Yukarıda saydığımız nedenlerden dolayı bu tasarıya muhalif olmayı ülke gerçeklerinin gereği sayıyoruz.

Mehmet Dönen

Hatay

Celal Adan

İstanbul

Kemal Kabataş

Samsun

Necati Yönder

Bingöl

Sadri Yıldırım

Eskişehir

Oğuz Tezmen

Bursa

MUHALEFET ŞERHİ

1/888 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri ile ilgili kanun tasarısı hakkında muhalefet şerhi,

Tasarı ile tütün tarımında 2002 ve müteakip yıllar için destekleme alımları kaldırılmaktadır.

Tütünde sözleşmeli ekime geçilmekte, sözleşme dışı üretilen tütünlerin açık artırma merkezlerinde açık artırma yoluyla alınıp satılacağı hükmü getirilmektedir.

1.- Yeni düzenleme ile milyonlarca tütün çiftçisinin ne olacağı belli değildir. Asırlardır tütün-cülikle geçinen insanlar ortada kalacaktır.

Sözleşmeli ekime geçiş için makul bir geçiş süresi getirilmeli idi. Halen sözleşmeli tütün ekimi yapılan illerde bu sistem oturmuştur. Ancak en az on yıllık bir geçiş süresi olmuştur. Buralarda yabancı tütün tipleri yetiştirilmektedir.

2.- Tasarı ile sigara pazarı yabancı firmalara açılmaktadır. Getirilen yerli üretim şartı kademeli olarak beş yılda kaldırılmakta, sınırlama yetkisi Bakanlar Kuruluna verilmektedir. Türkiye şartlarında bu yetkinin kullanılabilmesi zor görünmektedir. Bir müddet sonra sigara pazarının tamamı yabancı firmaların eline geçecektir.

3.- Yabancı firmalar Türkiye pazarını genişletmek için her yola başvurarak sigara tiryakiliğini yayacaklardır. Bir taraftan insan sağlığını tehdit etmesi ve diğer taraftan sağlık harcamalarını artırması bakımından bu tehlikeli gidişi dikkatle değerlendirmek gerekir.

4.- Tarımda birtakım baskılarla her mahsul için günübirlik ayrı karar vermek hiçbir meseleyi çözmez, tarımın ve çiftçinin meselelerini daha da artırır. Tarımda bir ana plan hazırlanarak her mahsul için yapılacak işleri bu çerçevede ele almak gerekir. Hangi mahsulü, ne kadar, ne şekilde, ne kadar süre için ve hangi hedeflere ulaşmak için destekleyeceğimizi açıkça ortaya koymalıyız. Böyle bir plan ve program ortaya koymadan uluslararası sermayenin baskısı ile yapılacak düzenlemeler Türkiye'nin iktisadi ve sosyal sıkıntılarını artırır.

5.- Tasarının Sn. Cumhurbaşkanı'nın veto gerekçeleri dikkate alınmadan ve iktisadi çoğunluğu sayesinde en ufak bir değişikliğe izin verilmeden kanunlaştırılması yadırganacak bir husustur. Bu haliyle çıkarılacak kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilebileceği de dikkate alınmalıdır.

Aslan Polat
Erzurum

Cevat Ayhan
Sakarya

S. Metin Kalkan
Hatay

TBMM PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

14.6.2001 tarihinde 1/875 esas sayısıyla görüşmesi yapılan Tekel Yasa Tasarısı ile ilgili muhalefet şerhimiz aşağıdadır.

1.- Tamamen uluslararası tütün mamulleri tröstlerince dış bir ülkede hazırlatıldığı anlaşılan yasa tasarısı tamamen Türk tütün ekicisi ve tütün sanayiini yok etmeye yönelik tuzak maddelerle düzenlenmiş bir yasa tasarısıdır.

2.- Yasa'da, tütün ve tütün ürünlerinin dışalımının serbestleştirilmesi sonrasında yerli üreticilerin ve geçimini tütün tarımıyla sağlayan çiftçilerin sorunlarını çözümlenecek herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Yasa'nın 6. maddesinde, üretici tütünlerinin, sözleşme esasının yanısıra açık artırma merkezlerinde, açık artırma yöntemi uygulanarak alınıp satılacağı öngörülmüş; ancak, sözleşmeye bağ-

lanamadığı için üreticinin açık artırma yöntemiyle satışa çıkardığı tütünlerini, alıcı bulunamaması durumunda nasıl değerlendireceğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

3.— Tütün yerine başka bir ürüne yönelinmesi, gerek arazinin toprak yapısının elverişsiz olması gerekse iklim özellikleri gibi nedenlerle kolayca ve kısa sürede gerçekleştirilebilecek bir çözüm olmadığına göre, Yasa'nın belirtilen konulardaki düzenleme eksikliğinin büyük sosyal sorunlara yol açması kaçınılmazdır.

Açık artırma yöntemiyle tütün satışının güçlüğü ve tütünün yurt içinden alınma zorunluluğunun bulunmaması, üreticinin, özellikle fiyat yönünden piyasada etkinlik gösteren sınırlı sayıdaki kişi ve kuruluşların tek yanlı saptadığı koşullara mahkum edilmesi sonucunu doğuracaktır. Sosyal huzursuzlukların ve kimi üreticilerin üretimden çekilmelerinin bir başka nedenini oluşturacağı açık bulunan bu durumları önlemek için Yasa'da herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

4.— Sosyal devlet ilkesi ve yukarıda yer verilen anayasal kurallar karşısında, tütün üretiminin düzenlenmesi, tütün kalitesinin iyileştirilmesi, Türk tütününün niteliğinin ve tütünün korunması, tütün ekimi yapma yöntemleri, tütün satış sözleşmelerinden doğacak uyumsuzlukların çözüm yolları, tütün satış merkezlerinin kurulacağı yerleri, satılmayan tütünün korunma yöntemleri, yaprak tütün ticareti yapacaklarda aranacak koşullar, yaprak tütünlerin işlenmesi yöntemleri gibi konuların Yasa'da düzenlenmemesi önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir.

5.— Tütün ve mamulleri piyasasına girebilmek için işlenmiş tütün miktarları yasa da belirtilmiş ve yabancı sermayenin gelmesinin teşviki nedeni olarak gösterilen bu gerekçe, daha ileriki yıllarda üretim yükümlülüğünün artırılması yönünde olması gerekirken, bunun tersine bu mükellefiyetler yıllara göre azaltılmış ve sonunda sıfırlanmıştır. Bu durum da yasanın amacını ortaya çıkarmaktadır.

6.— Kurulması düşünülen tütün ve mamulleri düzenleme kurulunun kuruluşu, malî ve idarî yetkileri genel idare sistemimize tamamen aykırı, sanki bu kurula verilen bir nevi rüşvet görünümüne bürünmüştür. Bu konu ile ilgili değişiklik önergelerimiz komisyon da bulunmaktadır.

7.— Bu yasa ile ihraç imkânı olan şark tipi tütünün ihracatı alt düzeye ineceği gibi doğu ve güneydoğu Anadolu'da yetiştirilen tütünün ise tamamen ekimi ortadan kalkacak ve en az 300 000 aile geçim kaynaklarını kaybedeceklerdir. Bu konuda alternatif ekimi çeşitlendirilmesi için süre verilmemiş ve herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

8. DPT tarafından yayınlanan sekizinci beş yıllık kalkınma planı tütün ve tütün mamulleri sanayii adlı kitap DPT tarafından yayınlanmış resmî bir belgedir. Bu kitabın ikinci sayfasında isimleri belirtilen 4 kişilik ihtisas komisyonunda raportör Philip Morris firmasından Levent Yücel'dir. Tütün alt komisyonunda ise raportör ve üye olarak yine tütün uluslararası tröstün iki üye, tütün mamulleri alt komisyonunda ise başkan dahil raportör ve 5 üye tröst temsilcileridir. Bu korkunç bir göstergedir ve bu tröstlerin etkinliklerini göstermektedir.

9. Her cümlesiyle Türk ekonomisinin ve sanayiinin uluslararası tröstlere pazarlanmasının bir belgesi niteliğinde olan bu yasa tasarısının ülkeye ve insanlarımıza bir şey kazandırmayacağı ve kaybettireceği kesindir. Yasanın tek çıkarılma sebebi IMF'ye verilen niyet mektubunda da belirtildiği üzere sadece alınacak olan kredinin ön görüşme şartının yerine getirilmesidir. Böylesine bir yasanın Millî iradeyi temsil eden yüce TBMM'den geçmemesini diliyor, Genel Kurulda bu konuda tüm gücümüzle gerekeni yapmanın millî bir görev olduğunu beyan ediyoruz.

Dengir Mir Mehmet Fırat

Adıyaman

Sait Aça

Afyon

Zeki Ergezen

Bitlis

M. Altan Karapaşaoğlu

Bursa

ANAYASANIN 89 UNCU MADDESİ
GEREĞİNCE CUMHURBAŞKANINCA BİR
DAHA GÖRÜŞÜLMEK ÜZERE GERİ
GÖNDERİLEN KANUN

**TÜTÜN, TÜTÜN MAMULLERİ, TUZ VE
ALKOL İŞLETMELERİ GENEL MÜ-
DÜRLÜĞÜNÜN YENİDEN YAPILANDI-
RILMASI İLE TÜTÜN VE TÜTÜN MA-
MULLERİNİN ÜRETİMİNE, İÇ VE DIŞ
ALIM VE SATIMINA, 4046 SAYILI KA-
NUNDA VE 233 SAYILI KANUN HÜK-
MÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN**

Kanun No. 4685 Kabul Tarihi : 20.6.2001

Amaç ve tanımlar

MADDE 1. – Bu Kanunun amacı; Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün yeniden yapılandırılması ile Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumunun kurulmasına, bu Kurumun görev ve yetkilerinin düzenlenmesine ve tütün ve tütün mamullerinin Türkiye’de üretimine, iç ve dış alım ve satımına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Bu Kanunun uygulanmasında,

- a) Bakan : Kurumun ilişkilendirildiği Devlet Bakanını,
 - b) Kurul : Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulunu,
 - c) Kurum : Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumunu,
 - d) Genel Müdürlük : Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünü,
 - e) Açık artırma başlangıç fiyatı : Her kalite grad-randıman tütün için son beş yılda Kurulca seçilecek üç yılın ihraç fiyat ortalamasının yüzde elli eksliğini,
- ifade eder.

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu ve Kurulu

MADDE 2. – Bu Kanunla ve diğer kanunlarla verilen görevleri yerine getirmek ve yet-

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜTÜN, TÜTÜN MAMULLERİ, TUZ VE
ALKOL İŞLETMELERİ GENEL MÜ-
DÜRLÜĞÜNÜN YENİDEN YAPILANDI-
RILMASI İLE TÜTÜN VE TÜTÜN MA-
MULLERİNİN ÜRETİMİNE, İÇ VE DIŞ
ALIM VE SATIMINA, 4046 SAYILI KA-
NUNDA VE 233 SAYILI KANUN HÜK-
MÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN**

Amaç ve tanımlar

MADDE 1. - Kanunun 1 inci maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu ve Kurulu

MADDE 2. - Kanunun 2 nci maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

kileri kullanmak üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu kurulmuştur. Kurumun merkezi Ankara'dadır. Kurum gerekli gördüğü yerlerde irtibat büroları kurabilir. Kurumun organları, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu ve hizmet birimleridir. Kurum, Başbakanın görevlendireceği bir Devlet Bakanı ile ilişkilendirilir.

Kurul, Kurumun karar organıdır. Kurul, biri Başkan ve biri Başkan vekili olmak üzere toplam yedi üyeden oluşur. Kurul Başkan ve üyeleri; Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Genel Müdürlüğün ilgilendirildiği Bakanlığın önerceği ikişer aday arasından Bakanlar Kurulunca atanır.

Kurul üyeleri; hukuk, iktisat, işletme, uluslararası ilişkiler, kamu yönetimi, maliye, tıp, mühendislik ve tütün eksperliği alanlarında yurt içinde ya da yurt dışında en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş, meslekî açıdan yeterli bilgi ve deneyime sahip bulunan ve meslekleri ile ilgili olarak kamuda veya özel sektörde en az on yıl çalışmış kişiler arasından seçilir. Üyelerde ayrıca, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) fıkrasının (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı bentlerinde belirtilen şartlar aranır.

Kurul üyelerinin görev süresi beş yıldır. Görev süresi biten üye yeniden seçilebilir. Herhangi bir nedenle üyelikleri sona erenlerin yerlerine Bakanlar Kurulu tarafından bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen usule göre en geç bir ay içinde yeni bir üye atanır. Bu şekilde atanmalar, yerine atandıkları üyelerin sürelerini tamamlar. Arka arkaya dört toplantıya veya bir yıl içinde toplam on toplantıya mazeretsiz olarak katılmayan üyeler istifa etmiş sayılırlar.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Kurul üyelerinin görev süreleri dolmadan görevlerine son verilemez. Ancak, bu Kanundaki yasakları ihlâl ettiği veya bu Kanun ile kendilerine verilen görevler ile ilgili olarak işlediği suçlardan dolayı haklarında mahkûmiyet kararı kesinleşen Kurul Başkan ve üyeleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memuru olmak için aranan şartları kaybettikleri tespit edilen veya üç aydan fazla bir süre ile hastalık, kaza veya başka bir nedenle görevlerini yapamaz durumda olan veya görev süresinin kalan kısmında görevine devam edemeyeceği, üç aylık süre beklenmeksizin tam teşekküllü bir hastaneden alınacak heyet raporu ile tevsik edilen Kurul üyeleri, süreleri dolmadan Bakanlar Kurulu tarafından görevden alınır.

Kurulun çalışma esasları, görev ve yetkileri

MADDE 3. – Kurulun görev ve yetkileri şunlardır :

a) Bu Kanun gereğince Kurum tarafından yürütülecek görevler ile ilgili düzenlemeleri yapmak.

b) Bu Kanunda öngörülen idarî para cezalarının tahsil edilmesine ilişkin işlemleri yürütmek.

c) Satış ve uygunluk belgesi başına alınacak tutarların tespiti ile tescil, izin ve ruhsat harçlarının Kurum tarafından tahsiline ilişkin işlemleri yürütmek.

d) 4207 sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunda yeralan hükümler saklı kalmak kaydıyla, tütün ve alkol tüketiminden kaynaklanan kamusal, toplumsal ya da tıbbî nitelikteki her türlü zararlı etkileri önleyecek düzenlemeleri yapmak, bunlarla ilgili kararları almak.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Kurulun çalışma esasları, görev ve yetkileri

MADDE 3. - Kanunun 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görtüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

e) Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili sektörel düzenlemeler yapmak.

f) Yurt içinde ve yurt dışında konusuyla ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak, gerektiğinde bu kuruluşlara Kurumun üye olmasına karar vermek.

g) Personel atamaları da dahil olmak üzere Kurumun personel politikasını oluşturmak.

h) Kuruma taşınır ve taşınmaz mal veya hizmet alınması, satılması ve kiralanması konularında karar vermek.

ı) Kurumun alacak, hak ve borçları hakkında karar vermek.

j) Kuruma bağlı akredite laboratuvarlarının tesis edilmesine ve işletilmesine ilişkin şartları tespit etmek.

k) 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu, 492 sayılı Harçlar Kanunu ve diğer kanunlar ile Genel Müdürlüğe verilmiş olan görevleri yürütmek.

l) Görev alanı ile ilgili konularda gerekli gördüğü her türlü bilgiyi, tütün, tütün mamulleri ve alkollü içkiler piyasasında mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle bunların her türlü birliklerinden istemek.

m) Kanunlarla verilen diğer görevleri yürütmek.

Kurul üyeleri, Kurulun para, para hükmündeki evrak, senet ve diğer mevcutlarına karşı işledikleri suçlar ile bilanço, tutanak, rapor ve benzeri her türlü belge ve defterler üzerinde işledikleri suçlardan dolayı memur sayılırlar. Kurul üyelerinin, görevlerini yaptıkları sırada öğrendikleri gizli bilgileri açıklamaları halinde, haklarında 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 229 uncu maddesi hükmü uygulanır ve Kuruldaki görevlerine son verilir. Bu kişiler Kurul üyeliğine tekrar seçilemezler.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Kurumun hizmet birimleri, Kurum personelinin statüsü, atanma usulü ve özlük hakları

MADDE 4. – Kurul Başkanı Kurumun en üst amiri olup, Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur. Kuruma, Kurul kararıyla iki başkan yardımcısı atanır.

Kurum hizmetlerinin gerektirdiği aslı ve sürekli görevler, idarî hizmet sözleşmesiyle sözleşmeli olarak istihdam edilen personel eliyle yürütülür. Kurum personeli ücret ve malî haklar dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbidir.

Kurul Başkanı ve üyeleri ile Kurum personeli 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tâbidir. Emeklilik açısından Kurul Başkanı bakanlık müsteşarına, Kurul üyeleri bakanlık müsteşar yardımcısına denk statüde olduğu kabul edilir.

Kurul Başkan ve üyeliklerine atananlardan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu veya özel mevzuatla düzenlenmiş personel rejimine tâbi olanlar, Kuruldaki görevleri sona erdikten sonra başvurmaları halinde ilgili Bakan tarafından, mükteseplerine uygun bir kadroya atanırlar. Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklıdır.

Kurul Başkan ve üyelerinin aylık net ücretleri, en yüksek Devlet memurunun her türlü ödemeler dahil aylık net ücretinin iki katını geçmemek üzere Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilir.

Kurul üyeleri göreve başlama ve görevden ayrılma tarihlerinden itibaren bir ay içinde ve görevleri devam ettiği sürece her iki yılda bir mal beyanında bulunmak zorundadır.

Kurum personelinin ücret ve diğer malî hakları, Bakanlar Kurulunca belirlenecek esaslar çerçevesinde Kurulca tespit olunur.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Kurumun hizmet birimleri, Kurum personelinin statüsü, atanma usul ve özlük hakları

MADDE 4. - Kanunun 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Kurumun gelir ve giderleri ile denetimi

MADDE 5. - Kurumun gelirleri şunlardır:

a) Yurt içinde üretilen veya ithal edilen tütün mamulleri ile alkol ve alkollü içkilerin yurt içinde yapılacak ilk teslimlerinde satış fiyatının binde dördü.

b) Mamul üretimi, satışı ve uygunluk belgesi başına alınacak tutar.

c) Tescil, izin ve ruhsat harçları.

d) Bu Kanunda yer alan idarî para cezalarının yüzde yirmibeşi.

Gerektiğinde (a) bendinde belirtilen oranı yüzde elliye kadar azaltmaya, ödeme usul ve esaslarını tespiti Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu tutar hiçbir vergiye matrah teşkil etmez.

Kurumun giderleri şunlardır :

a) İdarî giderler.

b) Sektörle ilgili araştırma-geliştirme faaliyetleri ile tütün ve alkol tüketiminden kaynaklanan kamusal, toplumsal ya da tıbbî nitelikteki her türlü zararlı etkileri önleyecek çalışmaları yönlendirerek organizasyonu sağlamak üzere gerekli gördüğü faaliyetlerin desteklenmesinden doğan giderler.

Kurumun giderleri Kurul kararıyla yürürlüğe giren yıllık bütçeye göre yapılır. Kurumun bütçe yılı takvim yılıdır. Yıllık gelir ve gider arasındaki fark Maliye Bakanlığınca belirlenecek esaslar dahilinde genel bütçeye aktarılır. Kurumun mal ve varlıkları Devlet malı sayılır, haczedilemez, rehnedilemez.

Kurum Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun denetimine tabidir.

Üretici tütünlerinin alımı ve satımı, tütün mamulleri üretimi, tütün ve tütün mamulleri ticareti

MADDE 6. - Üretici tütünleri yazılı sözleşme esası veya açık artırma yöntemiyle alınır

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Kurumun gelir ve giderleri ile denetimi

**MADDE 5. - Kanunun 5 inci maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.**

Üretici tütünlerinin alımı ve satımı, tütün mamulleri üretimi, tütün ve tütün mamulleri ticareti

**MADDE 6. - Kanunun 6 ncı maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.**

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ve satılır. Sözleşmeli üretim esasına göre üretilen tütünlerin fiyatları, tütün mamulleri üreticileri ve/veya tüccarlar ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında varılan mutabakata göre belirlenir. Yazılı sözleşme yapılarak üretilen tütünler dışında kalan üretici tütünleri, açık artırma merkezlerinde açık artırma yöntemiyle alınır ve satılır. Açık artırmaya başlangıç fiyatlarından başlanır ve satışa konu tütünler en yüksek fiyatı veren alıcıya satılarak tescil edilir.

Türkiye’de tütün mamulleri üretmek isteyenlerin; yıllık üretim kapasitesi tek vardiyada, sigara için iki milyar adet, diğer tütün mamulleri için ise onbeş tondan az olmayan, tütün hazırlama bölümleri dahil tam ve yeni teknoloji ile tesisler kurmaları şarttır.

Bu şartları yerine getirenler, ürettikleri tütün mamullerini serbestçe satabilir, fiyatlandırabilir ve dağıtabilirler. Türkiye’de tütün mamullerini üretmek ve satmak isteyenler, Kurumdan üretim, satış ve/veya uygunluk belgesi almak zorundadırlar.

Üreticiden alınan tütünlerin tütün satış merkezlerine veya Kuruma tescili kaydıyla, dahilde alınıp, satılması, nakledilmesi ile standartlara uygun olan tütünlerin ihracı serbesttir. Kırık ve döküntü tütünlerin gerektiğinde ihracatı Kurumdan izin alınarak yapılır.

İşlendikten sonra ihraç amacıyla olsa dahi tütün ithali ancak, üretim ihtiyaçlarıyla sınırlı olarak bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen tütün mamulleri üretenler tarafından yapılabilir.

Firmaların Ülke genelinde kuruluş yeri nerede olursa olsun her satıcının sipariş verdikleri ürünleri yerinde teslim etmeleri şarttır. Türkiye’de üretilen tütün mamullerinin ihracı serbesttir.

Türkiye’de, marka bazında sigara için yıllık en az iki milyar adet, diğer tütün mamulleri

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görtüşlmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

için yıllık en az onbeş ton üretener, aynı mar-
kadan olmak üzere serbestçe ithalat yapabilir-
ler, fiyatlandırabilirler ve satabilirler. Bu fik-
rada belirtilen üretim miktarlarına ilişkin şart-
ları yerine getirmeyenlerce yapılacak sigara ve
diğer tütün mamullerinin ithalatı, ithal edilen
tütün mamullerinin fiyatının belirlenmesi ve
yurt içinde pazarlamasına ilişkin usul ve esaslar
Kurumun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu
tarafından belirlenir. Bu maddede belirtilen
şartlarla ilgili işlemlerin tespit ve takibi Kurum
tarafından yürütülür.

Tütün ve tütün mamullerinin ithalatında
Kurumdan uygunluk belgesi alınır.

Türkiye'de tütün eksperliği yapmak için,
tütün eksperliği yüksek okullarından veya
muadili yerli ve yabancı okullardan lisans
düzeyinde yüksek öğrenim diploması alarak
mezun olmak şarttır. Tütün eksperleri unvanına
sahip olmayanlar, tütün alım ve satım
muayenelerini, tütün vasıf, değer ve nevilerinin
belirlenmesini ve tütün işleme, bakım, fab-
rikasyon eksperliği yapamazlar, tütün işlerinde
bilirkişi ve hakem olamazlar. Tütün eksper-
lerinin görev, yetki ve meslekî sorumlulukları
Kurul tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle
düzenlenir.

Tarımsal destekleme

MADDE 7. - Tarımsal destekleme
politikaları çerçevesinde doğrudan bütçeden
veya uluslar arası kuruluşlardan sağlanan kay-
naklardan, doğrudan ve/veya dolaylı olarak
yapılacak her türlü ödemelere ilişkin usul ve
esasları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Cezai hükümler

MADDE 8. - Kuruluş ve faaliyet iznini al-
madan tütün ve tütün mamulleri ile alkollü iç-
kiler üretmek üzere fabrika, tesis veya imalat-
hane kuran ve işletenlere; işyerleri veya
ikametgâhlarında söz konusu maddeleri üretene-
lere bir yıldan üç yıla kadar hapis ve ikiyüzyir-
mibeş milyon liradan az olmamak üzere üretil-

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Tarımsal destekleme

MADDE 7. - Kanunun 7 nci maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

Cezai hükümler

MADDE 8. - Kanunun 8 inci maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

miş tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içkiler piyasa değerinin on katı tutarında ağır para cezası verilir. Bu hüküm 6 ncı maddenin ikinci ve üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenler hakkında da uygulanır.

Satış belgesi almadan satış yapanlar, ellerindeki mamulâta el konulmakla birlikte ruhsat harcının on katı tutarında ağır para cezası ile cezalandırılır.

Belirtilen suçları işleyenlere yardım edenler hakkında asıl faille verilecek cezaların yarısı hükmolunur. Bu fiillere katılan memur ve görevliler de asıl failer gibi ceza görürler.

Yönetmelikler

MADDE 9. - A) 1. Kurulun çalışma usul ve esasları ile Kurul üyeleri, Kurum personeli ile bunların yakınlarının yapamayacakları işler,

2. Kurumun hizmet birimleri ile bunların görev ve sorumlulukları, kadro unvanları, sayıları ve Kurum personelinin emeklilik statülerinin belirtilmesi açısından durumu,

Kurulun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle,

B) Tütün ve tütün mamulleri ile alkol ve alkollü içkilerin iç ve dış ticareti, sigara fabrikalarının kurulmasının izin ve şartları, üretilecek tütün mamullerinin teknik özelliklerinin belirlenmesi, üretim şartını karşılamayan firma mamullerinin fiyatlandırılması, dağıtılması, satışı ve kontrolü ile bayilikler verilmesi, üretici tütünlerinin yazılı sözleşme esaslı veya açık artırma yöntemi ile alınıp satılması, açık artırma başlangıç fiyatının teknik olarak saptanması, Dünyada ve Türkiye'deki gelişmeler dikkate alınarak açık artırma başlangıç fiyatını tespit için kullanılan oranın yüzde elliye kadar artırılması ve 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu ile bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili diğer usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle,

Düzenlenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Yönetmelikler

MADDE 9. - Kanunun 9 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

**Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan
hükümler**

MADDE 10. - A) 8.6.1984 tarihli ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ekindeki “(B) Kamu İktisadi Kuruluşları (KİK)” bölümünde yer alan “Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğü” bu bölümden çıkarılmış ve aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin ekindeki “(A) İktisadi Devlet Teşekkülleri (İDT)” bölümüne eklenmiştir.

B) 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 20 nci maddesinin (C) bendinin sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

Özelleştirme programında bulunan ve sermayesinin tamamı Devlete ait olan anonim şirket statüsündeki kuruluşlarda, Türk Ticaret Kanununun genel kurul toplantılarına ilişkin hükümleri uygulanmaz.

C) 4046 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin başlığı “Muafiyet” olarak değiştirilmiş ve maddede aşağıdaki bent eklenmiştir.

c) Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda ticaret siciline tescil işlemleri ve Sermaye Piyasası Kurulu kayıt işlemlerinden ücret alınmaz.

D) 2.1.1961 tarihli ve 196 sayılı Ekici Tütünleri Satış Piyasalarının Desteklenmesine Dair Kanun, 9.5.1969 tarihli ve 1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu ile 28.5.1986 tarihli ve 3291 sayılı 1211 Sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu, 3182 sayılı Bankalar Kanunu, 2983 sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun, 2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu, 7.11.1985 tarihli ve 3238 Sayılı Kanun, 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve 1177 Sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanununun Bazı

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

**Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan
hükümler**

MADDE 10. - Kanunun 10 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması ve Kamu İktisadî Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi Hakkında Kanunun 17 nci maddesinin birinci fıkrası hükmü ile ikinci fıkrasında yer alan “tütün ve tütün mamullerinin üretimi, ithalatı ve satışı ile ekici tütünlerinin borsalarda veya yazılı sözleşme yapılarak satılabilmesine ilişkin usul ve esaslar ve” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. - A) Genel Müdürlüğün özelleştirme işlemleri tamamlandıktan sonra, bu Kanunun 2 nci maddesindeki Kurul üyeliği için Genel Müdürlüğün ilgilendirildiği Bakanlığın aday önerme yetkisi Kurula geçer.

B) 2002 ve müteakip yıllar tütün ürünü için destekleme alımı yapılmaz. Bakanlar Kurulunca 2000 ve 2001 yılı ürünü tütünlerinin Devlet nam ve hesabına alımında bulunmak üzere bir kamu kuruluşu görevlendirilir. Bu kapsamdaki alımların masrafı ve finansmanı bütçeden tahsis edilecek ödenekle sağlanır, alımlara ilişkin denetim Yüksek Denetleme Kurulunca yapılır.

2000 ve 2001 yılı ürünleri için 1177 sayılı Kanuna ekli cetvelde isimleri yazılı tütün tarımı serbest olan ilçeler dışında kalan yerler ile bu ilçelerin tespit edilmiş ve kesinleşmiş tütün üretim alanlarının dışında kalan yerlerde ekilen tütün fideleri veya dikilen tütünler sökülüp yok edilir. Failleri hakkında üç aydan bir seneye kadar hapis cezası ve ekilmiş olan fideliklerin metrekare veya artığı için beşyüz bin lira, dikilmiş olan tarlaların her bir dekar veya artığı için yüz bin lira idarî para cezası verilir. Tütünler toplanmışsa el konulmakla birlikte her bir kilo ve artığından bir milyon lira idarî para cezası alınır.

Yaprak tütün üretim bölgelerinde ekim belgesi almadan veya belge almasına rağmen belgesinde belirtilen alandan fazla veya ekim

GEÇİCİ MADDE 1. - Kanunun Geçici 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

belgesinde kayıtlı yerden başka yerde ekim yapanların tütünlerine el konulmakla birlikte haklarında iki aydan bir seneye kadar hapis ve el konulmakla birlikte el konulan tütünlerin her bir kilo ve artığı için beş milyon lira idarî para cezasına hükmolunur.

Ekim belgesinde tespit edilen miktarların kabul edilebilir bir sebep olmaksızın yüzde onundan fazla veya az tütün teslim eden üreticiler hakkında fazla veya eksik teslim edilen miktarların her kilo ve artığı için beşyüz bin lira idarî para cezasına hükmolunur. Ürettikleri tütünün tamamını teslim etmeyenler hakkında yukarıdaki cezaların iki katı uygulanır.

Ekim ve ticaret belgesi olmadan ellerinde tütün bulunduran, nakleden veya satan kişilerin tütünlerine ve nakil vasıtalarına el konulur ve her bir kilo ve artığından bir milyon lira idarî para cezası alınır.

1177 sayılı Kanuna göre kendilerine verilecek kontrol görevlerini yerine getirmeyen muhtarlar ve diğer kolluk kuvvetleri hakkında on milyon lira idarî para cezasına hükmolunur.

Bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 1177 sayılı Kanunun bu fıkrada belirtilen hükümlerinin uygulanmasına 2001 yılı ürünü kampanya döneminin bitimine kadar devam edilir.

C) Kurumun teşkili aşamasında Kurumda istihdam edilecek personel kadrolarının ve vasfının tespitini sağlamak üzere, Maliye Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Devlet Personel Başkanlığı ve Genel Müdürlükten birer temsilcinin katılımı ile bir komisyon kurulur. Komisyon bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip bir ay içinde toplanır. Komisyonca belirlenecek kadroların tamamı istekleri halinde Genel Müdürlüğün ilgili birimlerinde çalışan personelden karşılanır.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha GörtüşlmeK
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

D) Kurum bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip en geç üç ay içinde görev yapmaya başlar. Bu süre içerisinde bu Kanunla Kuruma verilen görevler Genel Müdürlük tarafından yürütülür.

E) Kurumun, Genel Müdürlükten devralacağı taşınır, taşınmaz mallar ile her türlü araç-gereç ve cihazların aidiyeti ile devre ilişkin işlemler, Kurum ve Genel Müdürlük arasında yapılacak protokoller ile belirlenir. Devre tabi mallar bedelsiz olup, devir ile ilgili işlemler her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

F) Bu Kanunun yayımlandığı tarihte tütün eksperi olarak çalıştığını belgeleyenlerin hakları saklıdır.

G) 6 ncı maddenin yedinci fıkrasında yer alan marka bazında sigara için en az iki milyar adet fiili üretim miktarı ölçüsü, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen; birinci takvim yılı sonuna kadar iki milyar adet, ikinci takvim yılı sonuna kadar bir milyar sekiz yüz milyon adet, üçüncü takvim yılı sonuna kadar bir milyar altı yüz milyon adet, dördüncü takvim yılı sonuna kadar bir milyar dört yüz milyon adet, beşinci takvim yılı sonuna kadar bir milyar iki yüz milyon adet olarak uygulanır.

Diğer tütün mamulleri için en az onbeş ton fiili üretim miktarı ölçüsü bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen; birinci takvim yılı sonuna kadar onbeş ton, ikinci takvim yılı sonuna kadar ondört ton, üçüncü takvim yılı sonuna kadar onüç ton, dördüncü takvim yılı sonuna kadar oniki ton, beşinci takvim yılı sonuna kadar onbir ton olarak uygulanır.

Altıncı yıldan itibaren uygulanacak olan bu ölçüleri sifıra kadar indirmeye ve tütün, tütün mamulleri, alkol ve alkollü içkilerin dış ticaretine ilişkin usul ve esasları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşölmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

MADDE 11. - Bu Kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

MADDE 12. - Bu Kanun hükümlerini
Bakanlar Kurulu yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiğı Metin)

MADDE 11. - Kanunun 11 inci maddesi
aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. - Kanunun 12 nci maddesi
aynen kabul edilmiştir.

